

1. Etkinlik: Cümlelerdeki noktalı yerlere uygun ifadeleri yazınız.

1. Milletlerin geçmişinde yaşanan önemli olayları, bu olaylarla ilgili kahramanların gerçek veya hayali hayatları etrafında oluşmuş uzun, didaktik, manzum hikâyelere ..... denir.
2. Destanlar, ...nın olmadığı ..... edebiyat döneminde ortaya çıkmıştır.
3. Bütün dünya edebiyatlarının ..... eserleri destanlardır.
4. Halk edebiyatı geleneğimiz içinde “destan” adı ile anılan tür, Batı edebiyatında ..... diye adlandırılır.
5. Destanlar ..... ve ..... destanlar olmak üzere ikiye ayrılır.
6. Yapma destanlara ..... destanlar da denir.
7. Destanlar; ....., ..., ... ve ..... öğeleriyle oluşur.
8. Türkçede kullanılan “destan” kelimesi ..... “dâsitan” kelimesinden gelmiştir.
9. Destanlar; toplumların yaşamlarında meydana gelen ....., ... ve ..... gibi olayların olağanüstü güçlerle açıklanmaya çalışılmasıyla oluşmuştur.
10. Milletlerin yaşamında derin izler bırakan tarihsel ya da toplumsal bir olayın sözlü gelenekte olgunlaştıktan sonra destan geleneğini bilen biri tarafından derlenmesiyle oluşan destanlara ..... denir.
11. Doğal destanlar ..... olup ..... belli değildir.
12. Türk destanlarında ....., ..., ..., ..., ... düşünceleri ortak kabullerdendir.
13. Destanlar; ....., ... ve ..... aşamalarından sonra oluşur.

acizlere, mağluplara merhametli davranma	dünyaya hükmetme	anonim					
sözde durma	savaşçılık	oluşum	yayıma	Farsça			
doğal destanlar	başlangıç	yapma	olay örgüsü	göç	doğal		
hastalık	destan	yazı	epope	mekân	sözlü	zaman	yapay
kişi	savaş	söyleyeni	derleme	binicilik	kuvvet		

2. Etkinlik:

Cümleler doğru ise kutucuklara “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

	D / Y
1. Milletlerin sadece olumlu özellikleri destanlara yansıtılır.	
2. Destan kahramanları “kral, han hakan” gibi seçkin kişilerdir.	
3. Destanlarda şiirsel bir dil kullanılmıştır.	
4. Destanlar ait oldukları devrin tarihî, siyasi ve kültürel yapısını yansıtır.	
5. Destanlarda olağanüstü olaylara ve kahramanlara sıklıkla yer verilir.	
6. Destanları oluşturan olayların bazısı gerçek olup zamanla olağanüstü özellikler kazanmıştır.	
7. Destanlar millî özellik taşımazlar, evrenseldirler.	
8. Destanlar oluşum aşamasında iken sanat gücü yüksek bir şair tarafından yazıya aktarılır.	
9. Destanlar uzunluğu yanında çoğunlukla manzum-mensur karışık anlatılardır.	
10. Milletlerin tarihî nitelikleri ve ırk özellikleri destanlarda açıkça görünür.	
11. Yunan destanlarında yalan ve hile övülürken Türk destanlarında sözde durmaya ve vefaya büyük önem verilir.	
12. Destanlardaki olayların tarihî bir zemini yoktur.	
13. Destanlarda olağanüstü olaylar ve kahramanlar yoktur.	
14. Destanlarda anlatılan olayların yaşandığı zaman tahmin edilemez.	
15. Destanlarda anlatılan olayların yaşandığı yerler, masallardaki gibi belirsizdir.	
16. Destanlar genellikle manzum olup nazım-nesir karışık destanlar da vardır.	
17. Destanlar yayılma safhasında “destancı” adı verilen ozanlar tarafından efsanevî unsurlar eklenip süslenir, kuşaktan kuşağa aktarılır.	
18. İran'ın meşhur destanı “Şehname” Hafız-ı Şirazi tarafından derlenmiştir.	
19. Yapay (yapma) destanlar, sözlü anlatıma dayalı olarak oluşturulan destanlardır.	
20. Yapay destanlardaki abartılı öğeler, doğal destanlara göre daha azdır.	
21. Doğal destanlarda yakın zamanda geçen olaylar anlatılırken yapay destanlarda uzak zamanda gerçekleşen olaylar anlatılır.	
22. Yapay destanlar da doğal destanlar gibi oluşum, yayılma ve derleme aşamalarından oluşur .	
23. Yapay destanların söyleyeni belli olup gerçek mekânlar kullanılır.	
24. Türk destanları erken dönemde yazıya geçirildikleri için özgün şekilleriyle günümüze ulaşmışlardır.	

3. Etkinlik: Numaralı destanları, ait olduğu Türk boyuyla harflerle eşleştiriniz.

A	Altay - Yakut Türkleri	1. Bozkurt Destanı	2. Oğuz Kağan Destanı
B	Saka Türkleri	3. Yaratılış Destanı	4. Ergenekon Destanı
C	Hun - Oğuz Türkleri	5. Göç Destanı	6. Alp Er Tunga Destanı
D	Köktürkler	7. Mani Dininin Kabulü Destanı	8. Attila Destanı
E	Uygurlar	9. Şu Destanı	10. Türeyiş Destanı

4. Etkinlik: Hakkında bilgi verilen destanı, adıyla eşleştiriniz.

A	5. yüzyılın ilk yarısındaki Hun-Germen savaşlarını anlatır.	☐	Mahabbarata
B	İspanyolların ulusal kahramanı Rodrigo'nun 11. yüzyılda Araplarla mücadelesini anlatır.	☐	İlyada ve Odyssea
C	Hint destanıdır. Krişna ve Arcuna'nın kahramanlıklarını anlatır.	☐	Beowulf
D	Rusların 12. yüzyılda Kıpçak Türkleriyle yaptığı savaşları anlatır.	☐	Le Cid
E	Fransız destanıdır. Charlemagne Dönemi'nde Müslümanlarla yapılan savaşları anlatır.	☐	Şehname
F	Yunanlıların savaşa gidişlerini ve savaştan dönüşlerini anlatır.	☐	Chanson de Roland
G	Hint destanıdır. Ayadhyia prensi Rama'nın yaşamını anlatır.	☐	İgor
H	İngiliz destanıdır. Destana adını veren yiğidin arkadaşlarıyla birlikte bir canavarla mücadelesini anlatır.	☐	Kalevala
I	İran-Turan mücadelelerini, İran'ın ulusal kahramanı Rüstem'in yiğitliklerini ve Büyük İskender'in İran'ı işgalini anlatır.	☐	Ramayana
J	Doğaya karşı savaşan Finlilerin erdemlerini, bilgeliklerini anlatır.	☐	Nibelungen

5. Etkinlik: İslamiyet'ten sonraki Türk destanlarını tablodaki yerlerine yazınız.

İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN SONRAKİ TÜRK DESTANLARI				
Kazak - Kırgız	Türk - Moğol	Tatar - Kırım	Karahanlı Dönemi	Selçuklu-Osmanlı Dönemi
1.	2.	3. 4.	5.	6. 7. 8. 9.

Timur Destanı

Manas Destanı

Satuk Buğra Han Destanı

Köroğlu Destanı

Cengiz Han Destanı (Cengizname)

Saltukname

Edige Destanı

Seyyid Battal Gazi Destanı (Battalname)

Danişmend Gazi Destanı (Danişmendname)

6. Etkinlik: İfadeler doğru ise kutucuklara “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

	D / Y
1. Altay Türklerine ait Yaratılış destanında dünyanın ve insanın yaratılışı anlatılır.	
2. “Kurtarılmış Kudüs, İlahi Komedi ve Çılgın Orlando” İtalyanlara ait yapay destanlardır.	
3. M. Akif Ersoy'un “Çanakkale Şehitlerine” adlı eseri bir yapay destan örneğidir.	
4. Gülten Akın tarafından yazılan “Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı” bir doğal destan örneğidir.	
5. Fransızlara ait Nibelungen Destanı'nda yiğitlik olaylarının büyük bir kısmı Attila etrafında yaşanır.	
6. “Kayıp Cennet” destanı İngiliz edebiyatına ait bir doğal destandır.	
7. Türk destanlarının içerisinde en önemlisi ve metninin büyük bir kısmı ele geçmiş olan destan Oğuz Kağan destanıdır.	
8. Oğuz Kağan destanı, Büyük Hun hükümdarı Mete Han'ın hayatı etrafında oluşmuştur.	
9. Müslüman Kırgızlarla putperest Kalmuklar arasındaki savaşları anlatan Manas destanı dünyanın en uzun destanıdır.	
10. Manas destanında İslamiyet öncesi Türk kültüründen izlere rastlanmamıştır.	
11. Seyyid Battal Gazi destanındaki Battal Gazi, bir Türk beyidir.	
12. “Üç Şehitler”, “İstanbul Fetih” ve “Çanakkale” destanları Fazıl Hüsnü Dağlarca tarafından kaleme alınan yapay destanlardır.	
13. Genç Osman destanı Kayıkçı Kul Mustafa tarafından kaleme alınmıştır.	
14. Doğal destanlarda “zaman” ve “mekân” öğeleri bulunmaz.	

7. Etkinlik: Cümlelerdeki noktalı yerlere uygun ifadeleri yazınız.

1. Gerçek veya hayalî şahıs, olay ve yer hakkında gerçek olduğuna inanılarak anlatılan hikâyelere ..... denir.
2. Efsaneler dilden dile anlatılagelmiş çok eski anlatılar olup ..... halk edebiyatı ürünleridir.
3. Efsanelerin konuları bir ....., bir ..... veya bir ..... dayandırılır.
4. Efsanelerde anlatılanların bir ölçüde de olsa ..... özelliği vardır.
5. Efsaneler genel olarak bir veya birkaç motif içeren ..... bir anlatım türüdür.
6. Efsanelerde tabiatüstü aşkın, güç veya güçlerin ortaya çıktığı, sırlarına hiçbir zaman erişilemeyen ..... vardır.
7. Efsanelerde “gerçeklik” unsurunun yanında “.....” ve “.....” unsurları da mutlaka bulunur.
8. Efsanelerde halkın hayal gücüyle oluşturduğu “.....” nesilden nesle aktarılır.
9. Benzer türler olmamalarına rağmen, zamanla bazı ..... efsaneleşmiştir. İçindeki manzum kısımlar unutulmuş mensur şekilde anlatılır olmuştur.
10. Destanlar bir ..... vasıf taşıırken efsaneler ..... bir nitelik taşımaz. Aynı efsaneye farklı toplumlarda rastlanılabilir.
11. Destanlarda ..... unsurlar ağır basarken efsanelerde durum böyle değildir.
12. Efsaneler genel olarak ..... ile ilişki içinde değildir.
13. Efsaneler genel olarak belli bir ..... veya ..... aittir.
14. Efsaneler ..... için zengin bir kaynak oluşturur.
15. Efsane topluma yararlı mesajlar veren ..... ve ..... işlevleri olan önemli bir türdür.
16. Başlı insan, gövdesi yılan biçiminde olduğuna inanılan efsanevi bir varlığın anlatıldığı ..... efsanesinin Türkiye'nin değişik yörelerinde farklı anlatımları mevcuttur.
17. Halk edebiyatı araştırmacısının araştırma yapacağı kişi ya da topluluğun yaşadığı yere giderek yaptığı çalışmaya ..... denir. Bu araştırmalarda ..... önemli bir yöntemdir.

bölgeye

yapıcı

Şahmeran

mülakat

yönlendirici

çağdaş sanatlar

ideal insan tipi

millî

epik

tarih

yöreye

inandırıcılık

anonim

kısa

esrarengiz bir âlem

yere

olaya

inanç

kişiyeye

olağanüstülük

halk hikâyeleri

efsane

millî

alan araştırması

1. (I) Bir milletin yaşadığı önemli olayları, kahramanlık ve olağanüstülükleriyle mensur şekilde anlatan eserlerdir. (II) Büyük bir bölümü anonimdir. (III) Çoğunlukla tarih öncesi dönemde oluşmuştur. (IV) Olay örgüsü, kişi, zaman ve mekân öğeleriyle oluşmuştur. (V) Kahramanlar ve olay örgüsü olağanüstülükler içerir, anlatılanlar mübalağalı şekilde dile getirilir.

Yukarıdaki numaralı cümlelerin hangisinde “destan” türü hakkında yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

2. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'in kabulünden önceki doğal Türk destanlarından biri değildir?

- A) Göç Destanı   B) Bozkurt Destanı
C) Edige Destanı   D) Attila Destanı
E) Oğuz Kağan Destanı

3.

DÜNYA EDEBİYATINDAKİ DOĞAL DESTANLAR		
No:	Destanın Adı	Ait Olduğu Millet
I.	Nibelungen	Alman
II.	Mahabbarata	Hint
III.	Le Cid	İspanyol
IV.	Chanson De Roland	Fransız
V.	Kalevala	Rus

Yukarıdaki tablonun kaç numaralı satırında bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

4. Aşağıdakilerden hangisi doğal ve yapay destanlar arasındaki farklılıklardan değildir?

- A) Doğal destanların oluşum aşamaları vardır, yapay destan doğrudan sanatçı tarafından kaleme alınır.
B) Doğal destanlar anonimdir, yapma destanların yazarı bellidir.
C) Doğal destanların yazıya geçirilme zorunluluğu yoktur, yapay destanlar mutlaka yazıya geçirilir.
D) Doğal destanlar manzum olarak, yapay destanlar genellikle mensur olarak yazılır.
E) Doğal destanlar halkın katkısıyla, yapay destanlar sanatçının duygularıyla biçimlenir.

5. Aşağıdakilerden hangisinde verilen destanların tamamı Türk destanıdır?

- A) Edige - Köroğlu - Şehname
B) Timur - Manas - Şu
C) Kalevala - Ergenekon - Bozkurt
D) Göç - Mahabbarata - Yaratılış
E) Saltukname - Battalname - Şinto

6. Türk destanlarıyla ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Saka hükümdarı Alp Er Tunga'nın mücadelesi, onun adıyla anılan destanda anlatılır.
B) Saka hükümdarı Şu'nun İskender'le savaşları “Şu” destanında anlatılır.
C) Oğuz Kağan destanı, Büyük Hun hükümdarı Mete Han'ın hayatı etrafında oluşmuştur.
D) Türeyiş destanında demir madeninden oluşan bir dağ eriterek buradan çıkıp intikamlarını alan Kök Türkler anlatılır.
E) Göç destanında kutsal bir taşı Çinlilere veren Uygurların bu yüzden yaşadıkları felaketler anlatılır.

7. Aşağıdakilerden hangisi Selçuklu-Osmanlı dönemi Türk destanlarından biri değildir?

- A) Danişment Gazi   B) Köroğlu
C) Satuk Buğra Han   D) Battal Gazi
E) Saltukname

8. “İstanbul kuşatmasına katılan Emevî komutanı Abdullah bin Amr’ın tarihsel gerçeklerden uzaklaşmış, halkın hayal gücüyle zenginleşmiş, Malatya müslüman emirliğinin Bizans’la mücadelelerini anlatan destan veya destanî halk hikâyesidir. Asırlar boyu askerler ve halk tarafından evlerde okunarak millî dayanışmanın ve yiğitlik duygularının taze tutulmasında etkili olmuştur.”

Yukarıda hakkında bilgi verilen destan, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cengizname   B) Saltukname
C) Köroğlu   D) Danişmentname
E) Battalname

9. Kara yaz içinde dönüyordu işinden Nasıroğlu Mehmet Şeyhadil’de Ermeniler çevirdi Suçu yokken vurup öldürdüler Kana, çamura bulandı Elindekiler Maraş ilk şehidini verdi.

Yukarıda bir bölümü verilen “Maraş’ın ve Ökkeş’in Destanı” adlı yapma destan, kim tarafından yazılmıştır?

- A) Fazıl Hüsnü Dağlarca
B) Gülten Akın
C) Nazım Hikmet
D) Ceyhun Atuf Kansu
E) Mehmet Akif Ersoy

10. ◆ İnanırdır.

- ◆ Olağanüstü unsurlar barındırır.
◆ Kutsallık taşır.
◆ Dilden dile aktarılır, anonimdir.
◆ Nesir şeklindedir.

Yukarıdaki özelliklerden kaç tanesi efsane türü için doğrudur?

- A) 5   B) 4   C) 3   D) 2   E) 1

11. Aşağıdakilerden hangisi destan ve efsanenin ortak özelliklerindedir?

- A) Tarihî olaylarla sıkı ilişki içinde olmaları
B) Manzum olarak ortaya çıkmaları
C) Anlatımlarda genellikle öyküleyici anlatıma başvurmaları
D) Sadece bir millete ait olmaları
E) Kutsallık taşımaları

12. “... Vezir adama baskı kurar, adam yerini söylemez. Adamın ailesini esir alır. Adam Şahmeran’ı kendisinin öldüreceğini vaat ederek mağaraya gider. Şahmeran’a bütün gerçekleri anlattıktan sonra ne yapması gerektiğini sorar. Şahmeran: “Beni öldür, kuyruğumun suyunu kaynat ve vezire içir ki kısa zamanda ölsün. Gövde-min suyunu kaynat ve kıza içir ki iyileşsin. Kafamın suyunu kaynat ve iç ki Lokman Hekim olasın” der. Adam, Şahmeran’ın dediklerini yapar. Vezir ölür, kız iyileşir, kendisi de Lokman Hekim olur.”

Yukarıda bir kısmı verilen metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Destan   B) Fabl   C) Masal
D) Efsane   E) Halk Hikâyesi

10. SINIF
Türk Dili ve
Edebiyatı

4. ÜNİTE
Destan / Efsane
Sıfat Tamlamaları

Mehmet BAĞMANCI
Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni

8. Etkinlik: Tablodaki altı çizili tamlamaların türünü işaretleyiniz.

	Ad Tamlaması	Sıfat Tamlaması
1. Herkes <u>bir Sinan</u> değildir, arkasından bir Süleymaniye bırakmaz.		
2. Beş çift pençe, <u>karışık renkli bir bayrağı</u> asmak için binanın tepesine çıktılar.		
3. <u>Bizim edebiyatımız</u> bu samimilikten çok çekti, hâlâ çekiyor.		
4. Bakın, demiş, şurada <u>bütün şehri saran bir taşlık</u> var.		
5. Selam ey Anadolu, ey <u>milletimin toprakları</u> , tarihimin abideleri, selam.		
6. Ödevimiz, <u>aramızdan ayrılmış olan gerçek yazarların</u> anılarını uyanık bulundurmak olmalıdır.		
7. <u>Batı dünyasının romanları</u> veya şairleri üzerine yazılmış olan kitaplar saymakla bitmez.		
8. Arabacı, <u>atının dizginlerini</u> bırakmış oturduğu yerde bir yem torbası kadar ufak ve silik kalmıştı.		
9. Çok <u>sert bir tavırla söylenen bu sözlere</u> kadın yine kızmadı.		

9. Etkinlik: Numaralı cümlelerdeki sıfatları bulup türlerini işaretleyiniz.

	Basit	Türemiş	Birleşik
1. Dedemden yadigâr olan bu evi / Kışın fırtınası yazın alevi / Daha ben doğmadan ihtiyarlatmış...			
2. Gönlüm bir hülyaya bazı dalar da / Düşünür derim ki: Bu odalarda / Kim bilir kaç kişi oturmuş yatmış...			
3. Çınar sokağında akşam oldu mu / Kafesler ardından ıssız yolunu / Ondan başka yok ki bir bekleyenim!			
4. Karanlık dağılırken sükûn ürperdi / Her vagonunda coşturdu yanık yanık türküler.			
5. Masum yüzlü nefercikler bakıp gülerdi / Ellerinde, parıldayan keskin süngüler!			
6. Al mendiller sallanarak her pencereden / Tren kalktı yavaş yavaş bir gelin gibi.			
7. Eski yurdun hüznü içinde bakan dağları / Sevindiler Türk askeri geçiyor diye .			
8. Rumeli'nin o sevimli güzel bağları / Çiçeklerin kokusundan verdi hediyeyi!			
9. Bir ağızdan cenk türküsü çağırdı kuşlar / Şen dalgalı çağlayanlar coşup köpürdü.			
10. Çekil, bu gölgeli yolda gezinme / Bahar bakışların yine pek sarhoş! / Yarılıp gönlüme misafir inme / Kapısı kilitli mihrabı bomboş.			
11. Altınlı başında papatya niçin? / Sarı saçlarına pembe gül takın			
12. Geceleyin bir ses böler uykumu / İçim ürpermeyle dolar: Neredesin?			
13. Uyandım ki bakışların değişmiş / Yürümen bambaşka... Şaşılacak iş!			

10. SINIF
Türk Dili ve
Edebiyatı

4. ÜNİTE
Destan / Efsane
Sıfat Tamlamaları

Mehmet BAĞMANCI
Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni

10. Etkinlik: İfadeler doğru ise kutucuklara “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

	D/Y
1. “Bir şarkı söyle yavrum / Kuşlar meyveler dalda.” dizelerindeki altı çizili sözcük sayı sıfatıdır.	
2. “Ve <u>bütün</u> arzular / Allah'a giden yolda” dizelerindeki altı çizili sözcük belgisiz sıfattır.	
3. “Bilirsin <u>başımı</u> kaşımaya <u>hâlim</u> yok.” cümlesindeki altı çizili söz birleşik sıfattır.	
4. “Arzuhalci aziz komşum / Boş mu daktilonda kağıt?” dizelerinde hem basit hem de birleşik sıfat vardır.	
5. “Şunun derdi, bunun derdi / Sabahtan akşama kadar / Cümlesi kaç para verdi?” dizelerinde hem ad tamlaması hem de soru sıfatı kullanılmıştır.	
6. “Ne kadar da <u>yakın</u> ölüm / Ne kadar da <u>uzun</u> ayrılık...” dizelerindeki altı çizili sözcükler niteleme sıfatıdır.	
7. “Açın perdeleri bütün / Mavi mavi aynalarda” dizelerinde tamlayan ile tamlananı yer değiştirmiş bir sıfat tamlaması kullanılmıştır.	
8. “Hırçın <u>denizimsin</u> , köpüklü <u>dalgalarımın</u> .” dizesindeki altı çizili sözcükler iyelik eki almış birer addir.	
9. “Ben sana mecburum bilemezsin / Adını <u>mih gibi aklımda</u> tutuyorum” dizelerindeki altı çizili söz sıfat tamlamasıdır.	
10. “Ayak sesidir yerinde sayan / Kalem tutan el, körkütük sarhoş.” dizelerinde hem kaynaşmış birleşik sıfat hem kurallı birleşik sıfat vardır.	
11. “Gül yaprağına nişan aldılar / Yâr tellerinden vuruldum” dizelerinde sıfat tamlaması kullanılmıştır.	
12. “Bir bağ bozumunda öğrendim / Anamdan / Unutmam dokuzuncu yaşımı” dizelerinde hem belgisiz sıfat hem de sayı sıfatı vardır.	
13. “Şu kızıl kör gözlü deli kartallar” dizesinde basit, türemiş ve birleşik sıfat kullanılmıştır.	
14. “Hakkın huzurunda eğri durulmaz / Gölgene bak selvi boylum gölgene” dizelerinde sıfat tamlaması kullanılmış, ad tamlaması kullanılmamıştır.	
15. “Yine akşam, yine gurbet, yine başımda eftar / Ve içimde şarkılı sesin” dizelerinde sıfat tamlaması yoktur.	
16. “Hükûmet Konağı'nın yanından biri / Bir kemik kalmış bir deri” dizelerinde sayı sıfatı kullanılmıştır.	
17. “Boya-cila yimbeş, boya-cila yimbeş!” diye ağlıyor / Ve daha fırça bile tutamıyor elleri.” dizelerinde sıfat tamlaması vardır.	
18. “ <u>Öldüren bir çığlık</u> dudaklarında” dizesindeki altı çizili söz sıfat tamlamasıdır.	
19. “Eski bir güvercindi, gittikçe hatırlanan” dizesinde işaret sıfatı kullanılmıştır.	
20. “İçimden şu zalim şüpheyi kaldır / Ya sen gel ya beni oraya daldır” dizelerinde hem niteleme hem de belirtme sıfatı kullanılmıştır.	
21. “Çıldırılmış iğde kokusu köşeyi döner dönmez / Ve bir küçük ahşap ev kapısı çifte kanatlı” dizelerinde kurallı birleşik sıfat vardır.	
22. “Ve bir gün uyandılar devler, cinler, ifritler / Korkmaz oldu iğdecik, leylekler göçüp gitti” dizelerinde sıfat tamlaması yoktur.	
23. “Hoyrat bir rüzgâr uçurdu saçlarını / Kadın son defa “elveda” dedi” dizelerinde sayı sıfatı kullanılmıştır.	
24. “Uyku vakti gelen bütün yıldızlar / Kapatırlar birer birer gözlerini” dizelerinde ad tamlaması vardır.	

10. SINIF
Türk Dili ve
Edebiyatı

4. ÜNİTE
Destan / Efsane

Ünite Değerlendirme Testi - 2

Mehmet BAĞMANCI
Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni

1. I. Açınca baharın dişi gülleri
II. Bir başka rüzgâr eser bahçelerde
III. Dinle çılğınca öten bülbülleri
IV. Sorma niçin düştüğünü bu derde

Yukarıdaki numaralanmış dizelerin hangilerinde sıfat tamlaması kullanılmıştır?

- A) I ve II   B) I, II ve III   C) II ve III
D) II, III ve IV   E) I, II, III ve IV

2. Çık benim şair tabiatım, çık orta yere
Fakir güzelinden söyle
Hasret ateşinden çal
Çal, söyle benim derdimi sevdalı sesinle.

Yukarıdaki dizelerde aşağıdakilerden hangisinin örneği yoktur?

- A) Belirtili ad tamlaması
B) Belirtisiz ad tamlaması
C) Fiilimsi
D) Sıfat tamlaması
E) Eylem

3. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde sıfat tamlaması kullanılmıştır?**

- A) Beni deli mi edeceksin İstanbul
B) Dilini tut biraz, hem hatırlatma,
C) Akşam karanlığında düşündüğüm yeter.
D) Ölmüş anamı, hasta karımı
E) Karım daha dün girdi hayatıma

4. Bir başka gün ışıyor doğuda,
Duyun şafakla gelen sesleri,
Uyanın,
Yönü değişecek dünyanın...

Bir başka gün ışıyor doğuda,
Duracak Malazgirt göklerinde güneş
Ovalar, vadiler kulak verin,
Anadolu'da yanan bu en büyük ateş!

Yukarıdaki dizelerle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İki yerde sıfat-fiille oluşturulmuş sıfat tamlaması kullanılmıştır.
B) Belirtme sıfatlarının tümünün örneği vardır.
C) Tamlayanı ile tamlananının yerleri değişmiş belirtili ad tamlaması kullanılmıştır.
D) Belirtisiz ad tamlaması vardır.
E) Zarfla derecelendirilmiş niteleme sıfatı kullanılmıştır.

5. I. Gördüm yapraklarımın bir bir döküldüğünü
II. Baharda yaşamanın bilmedim nedir tadı
III. Gemi yüzü görmeyen bir limanın hüznünü
IV. Kimsesiz gönlüm kadar hiçbir gönül duymadı
V. Bir ayna parçasından başka beni kim anlar

Numaralı dizelerin hangilerinde sıfat tamlaması yoktur?

- A) I ve II   B) II ve III   C) I ve IV
D) III ve IV   E) III ve V

6. Bir akşam, bol ışıklı ağaçlık yollardan,
I
mavi suların pırılдаştığı altın oyalı kıyıları
II
dan geçerek Bürünzpark'a gittik. Çiçekler
içindeki bir otelde yemek yedik. Otelin
III
önündeki büyük bir bahçede bir tiyatro
IV
sahnesi var: Çöl şarkısı adlı bir operet oy-
V
nanıyor.

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili bölümlerden hangisi sıfat tamlaması değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. “Bu köylü, yol amesi imiş. Bir gün nasılsa
I
bir tren kazasına uğramış, bir bacağına
II III
kaybetmiş.”

Yukarıdaki numaralı sözcüklerin türleri hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

I	II	III
A) İşaret Sıfatı	Belgisiz Sıfat	Sayı Sıfatı
B) İşaret Sıfatı	Sayı Sıfatı	Belgisiz Sıfat
C) İşaret Sıfatı	Belgisiz Sıfat	Belgisiz Sıfat
D) Niteleme Sıfatı	İşaret Sıfatı	Belgisiz Sıfat
E) Niteleme Sıfatı	Belgisiz Sıfat	Sayı Sıfatı

8. Aşağıdakilerden hangisi bir sıfat tamlamasıdır?

- A) Nübüvvet mührü
B) Ayrılık ateşi
C) Dumanlı gözler
D) Yolun sonu
E) İğde kokusu

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlananı belirtisiz ad tamlaması olan bir sıfat tamlaması kullanılmıştır?

- A) İntikamın zehirli lezzetine kaptırmıştı kendini.
B) Yanık yağ kokusu evin her tarafını sarı-mıştı.
C) Baharın olağanüstü güzelliği aklını başından almıştı.
D) Yürüdü, yaşlı çam ağacının yanında durdu.
E) Seri adımlarla yürüyen adam aniden durdu.

10. Aşağıdakilerden hangisinde sıfat tamlaması kullanılmamıştır?

- A) Delikanlım, işaret aldığın gün atandan
B) Yürüyeceksin, millet yürüyecek arkandan.
C) Sen ki burçlara bayrak olacak kumaş-tasın
D) Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın
E) Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin

11. Aşağıdaki dizelerin hangisinde türce ötekilerden farklı bir tamlama kullanılmıştır?

- A) Can kuşudur gelip düştü tene
B) Ürperdi birer birer mercan dalları
C) Ne ayak sesi duyulur içimde ne şarkı söyler
D) Bir yuvadır kuruldu çerden çöpten
E) Gerildi kulağın zarı

10. SINIF Türk Dili ve Edebiyatı

4. ÜNİTE Destan / Efsane Cevap Anahtarı

Mehmet BAĞMANCI
Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni

1. Etkinlik

1. destan   2. yazı / sözlü   3. başlangıç   4. epope   5. doğal / yapma
6. yapay   7. olay örgüsü / kişi / zaman / mekân   8. Farsça   9. göç / savaş / hastalık   10. doğal destanlar
11. anonim / söyleyeni   12. acizlere, mağluplara merhametli davranma / dünyaya hükmetme / savaşçılık / binicilik / kuvvet / sözde durma   13. oluşum / yayılma / derleme

2. Etkinlik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Y	D	D	D	D	D	Y	Y	D	D	D	Y	Y	Y	Y	D	D	Y	Y	D	Y	Y	D	Y

3. Etkinlik   1. D   2. C   3. A   4. D   5. E   6. B   7. E   8. C   9. B   10. E

4. Etkinlik: C - F - H - B - I - E - D - J - G - A

5. Etkinlik: 1. Manas Destanı   2. Cengiz Han Destanı (Cengizname)   3. Timur Destanı   4. Edige Destanı   5. Satuk Buğra Han Destanı
6. Seyyid Battal Gazi Destanı (Battalname)   7. Danişmend Gazi Destanı (Danişmendname)   8. Köroğlu Destanı   9. Saltukname

6. Etkinlik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
D	D	D	Y	Y	Y	D	D	D	Y	Y	D	D	Y

7. Etkinlik: 1. efsane   2. anonim   3. yere / olaya / kişiye   4. inandırıcılık   5. kısa   6. esrarengiz bir âlem
7. olağanüstülük / inanç   8. ideal insan tipi   9. halk hikâyeleri   10. millî / millî   11. epik   12. tarih
13. bölgeye / yöreye   14. çağdaş sanatlar   15. yapıcı / yönlendirici   16. Şahmeran   17. alan araştırması / mülakat

9. Etkinlik:

	Basit	Türemiş	Birleşik
1	✓		✓
2	✓		
3		✓	
4	✓		✓
5		✓	✓
6	✓		
7	✓		✓
8	✓	✓	
9	✓		✓
10		✓	✓
11	✓	✓	
12	✓		
13		✓	

Ünite Değerlendirme Testi - 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	C	E	D	B	D	C	E	B	A	C	D

8. Etkinlik: Ad Tamlaması: 3, 5, 7, 8   Sıfat Tamlaması: 1, 2, 4, 6, 9

10. Etkinlik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Y	D	D	D	D	Y	D	D	Y	D	Y	D
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
D	Y	Y	Y	Y	D	Y	D	D	Y	D	D

Ünite Değerlendirme Testi - 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
E	C	D	B	A	E	A	C	D	B	D